

Rapport Jury Jaarprijs Politicologie 2009

De jury voor de toekenning van de Jaarprijs Politicologie 2009 – voor een academisch proefschrift dat is verdedigd in het kalenderjaar voorafgaande aan het jaar van toekenning – is op voordracht van het bestuur benoemd door de ledenvergadering van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek (zie www.politicologie.nl voor het reglement en andere informatie over de prijs).

Deze jury bestond uit:

- Prof. Dr. M.L.J. (Marcel) Wissenburg, Radboud Universiteit Nijmegen (voorzitter)
- Dr. T. (Tjitske) Akkerman, Universiteit van Amsterdam
- Dr. E.B. (Bastiaan) van Apeldoorn, Vrije Universiteit

Als secretaris trad op dr. B. (Bob) Reinalda, Radboud Universiteit Nijmegen.

Vanuit de Kring is ruime publiciteit gegeven aan de Jaarprijs. Er waren een oproep in de nieuwsbrief, aankondigingen op de website en een affiche en er is een brief gestuurd aan alle hoogleraren Politicologie, met inbegrip van de Internationale Betrekkingen en de Bestuurskunde, evenals aan de afdelingen Politicologie en Bestuurskunde in den lande. Promotoren die kandidaten voordragen, werd tevens gevraagd om aan te geven of zij van mening waren dat de door hen aanbevolen dissertatie behoorde tot de 10% beste proefschriften wat betreft gedegen (empirisch) onderzoek, tot de 10% beste wat betreft theoretische diepgang én naar hun mening ook nog eens een belangrijke bijdrage levert aan het vakgebied van de Politicologie, zo breed mogelijk opgevat. Hiermee zijn tevens de drie belangrijkste criteria voor beoordeling van de dissertaties gegeven: theoretische diepgang, gedegen (empirisch) onderzoek en een belangrijke bijdrage aan de Politicologie.

De Jury ontving 13 titels van dissertaties, aangereikt door 9 hoogleraren en 1 gepromoveerde. De secretaris stelde een groslijst op van in totaal 45 in 2008 verdedigde dissertaties die tot het gebied van de Politicologie in brede zin behoren. Dit gebeurde door zoekopdrachten via Picarta en soortgelijke portalen, waaronder de Nationale Proefschriftensite, evenals het bekijken van de websites van afdelingen Politicologie en Bestuurskunde en in aanmerking komende onderzoeksinstanties zoals de KNAW. Veruit de meeste dissertaties waren in elektronische vorm beschikbaar. Enkele andere werden in gedrukte vorm ter beschikking gesteld.

Bij een eerste inhoudelijke verkenning door de jury zijn 31 proefschriften van de groslijst afgevoerd, onder meer omdat ze te ver van het domein van de Politicologie in brede zin verwijderd waren. Het ging daarbij om proefschriften met een overwegend economisch, bedrijfskundig, juridisch, antropologisch dan wel historisch karakter. Andere proefschriften kregen geen A-status, omdat zij gezien de gehanteerde criteria duidelijk geen winnaars waren.

Daarna heeft de jury de 14 proefschriften met een A-status gedetailleerd bestudeerd op wetenschappelijke kwaliteit en politicologische relevantie. Dit resulteerde in een shortlist van drie dissertaties, die de jury van dusdanige kwaliteit achtte dat zij alle voor de prijs in aanmerking zouden kunnen komen. Het betreft, in alfabetische volgorde, de proefschriften van Frank Häge, Sarah de Lange en Barbara Vis.

Frank Häges dissertatie, *Decision-Making in the Council of the European Union: The Role of Committees*, stelt de vraag hoe vaak en waarom besluiten worden genomen door ministers in de Raad en hoe vaak en waarom door commissies. Deze vraag is uiterst relevant voor de legitimiteit van Europese regelgeving en voor inzicht in het gewicht van formele besluitvormingsregels, zoals de meerderheidsregel. Het empirisch onderzoek is een klassiek voorbeeld van ‘mixed method research design’: er is zowel een sterke kwalitatieve als een sterke kwantitatieve analyse.

De dissertatie van Sarah de Lange, *From Pariah to Power: Explanations for the Government Participation of Radical Right-Wing Populist Parties in Western European Democracies*, is een studie

naar een maatschappelijk en politicologisch zeer relevant fenomeen, namelijk factoren die het verkrijgen van regeringsmacht door radicaalrechtse populistische partijen in West-Europa bepalen. Daarvoor wordt teruggegrepen op theorievorming over partijen en coalitievorming, met aandacht voor zowel formele (o.a. speltheoretische) overwegingen als substantiële programmatische verschillen. De Lange betoogt dat zich een paradigmaverschuiving aan het voltrekken is, waarin rechts-radicalen populistische partijen normaliseren.

Het proefschrift van Barbara Vis heet *Biting the Bullet or Steering Clear? Politics of (Not-) Unpopular Welfare State Reform in Advanced Capitalist Democracies*. Zij betoogt dat ‘impopulaire’ hervormingen van de verzorgingsstaat – in feite: afbraak – vooral ondernomen worden, en kans van slagen hebben, in ‘slechte tijden’. Ter onderbouwing van deze these gebruikt zij de ‘prospect theory’, een belangrijk en interessant alternatief voor de traditionele rationele keuze-benadering.

Deze drie proefschriften zijn door de juryleden nogmaals grondig onder de loep genomen. Daarbij werden zij in het bijzonder beoordeeld op hun kwaliteit in theoretisch en methodisch-technisch opzicht. Bij een laatste bespreking kwam tenslotte één proefschrift als favoriet naar voren.

Het proefschrift waaraan de Jaarprijs Politicologie 2009 wordt toegekend, geeft allereerst blijk van goede beheersing van en vruchtbare kruisbestuiving tussen subdisciplines, en van een excellent gebruik van diverse onderzoeksmethoden en -technieken. Daarnaast vond de jury het – buiten verdere inhoudelijke kwaliteiten – belangrijk dat het eindresultaat een uiterst leesbare en plezierige tekst is, die aan toekomstige onderzoekers ten voorbeeld kan worden gesteld.

De Jaarprijs Politicologie 2009 wordt toegekend aan dr. Frank Häge voor zijn proefschrift *Decision-Making in the Council of the European Union: The Role of Committees*, waarop hij op 23 oktober 2008 cum laude promoveerde aan de Universiteit Leiden. Zijn promotor was prof. dr. Bernard Steunenberg.

Häges proefschrift onderscheidt zich van begin tot eind door een uitzonderlijke helderheid, die zowel tot uitdrukking komt in een kraakhelder research design als in duidelijk taalgebruik en een strakke, weldoordachte structuur. Vanuit het ‘mixed method research design’ heeft Häge zeer uitvoerig en zeer gedegen empirisch onderzoek gedaan: grootschalig kwantitatief onderzoek gecombineerd met verfijnd kwalitatief onderzoek, waaronder vele interviews met relevante beleidsmakers. Het resultaat van dat onderzoek is even helder: ministers zijn veel vaker betrokken bij besluitvorming dan men denkt, maar geruststellend voor de democratische legitimering van Europese regelgeving is dat niet zonder meer. De belangrijkste bepalende factor voor hun betrokkenheid is ‘saliency’, althans de directe (hoge) kosten voor nationale industrieën, wat duidt op een onevenredige invloed van machtige lobbies.

De jury was niet alleen onder de indruk van de helderheid en verfijndheid van het onderzoek en van het onderzoeksdesign, maar ook vanuit theoretisch perspectief is dit een zeer verdienstelijk en innovatief proefschrift dat blijk geeft van academisch vakmanschap en van een duidelijke en evenwichtige beheersing van de discipline. Het is daarom met overtuiging dat de jury dr. Frank Häge de Jaarprijs Politicologie 2009 toekent en hem met deze toekenning feliciteert.

Nijmegen, 15 mei 2009